

AVROTROS en Het Concertgebouw presenteren

Het Zondagochtend Concert

15 september 2024 - Grote Zaal - 11.00 uur

Radio Filharmonisch Orkest
Groot Omroepkoor (instudering: Gijs Leenaars)
Karina Canellakis, dirigent
Elise van Es, sopraan
Julia Mech, alt
Ben Heijnen, tenor
Ludovic Provost, bas
Wourick de Boer, solist uit het Nationaal Jongenskoor

Leonard Bernstein
1918-1990

Chichester Psalms (1965)
I.
II.
III.

Igor Stravinsky
1882-1971

Petroesjka (1910-11/rev. 1946-47)
Volksfeest in de carnavalsweek
Bij Petroesjka
Bij de Moor
Volksfeest in de carnavalsweek
en de dood van Petroesjka

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, de nieuwe AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

22 sep - Kleine Zaal

Schuberts *Strijkkwintet* door Ensemble Tamuz

29 sep - Grote Zaal

Ronald Brautigam in Beethovens Pianoconcert nr. 3

6 okt - Grote Zaal

Schuberts mooiste koor- en pianomuziek door het Groot Omroepkoor en pianist Nino Gvetadze

13 okt - Kleine Zaal

Mozarts *Fluitkwartetten* door Vox Animae Soloists

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Het Zondagochtend Concert wordt elke week door AVROTROS rechtstreeks uitgezonden op NPO Klassiek.

Leonard Bernstein. Velen zullen zich hem herinneren als de wereldberoemde dirigent die op de bok stond bij de befaamdste symfonieorkesten en als degene die via televisie en boeken een breed publiek voor klassieke muziek wist te winnen. Anderen zien hem in de eerste plaats als de componist die op een overtuigende en energieke manier een brug wist te slaan tussen de 'serieuze' muziek en de populaire muziek en onsterfelijk werd dankzij werken als de musical *West Side Story*, de komische operette *Candide* en zijn drie 'Joodse' symfonieën.

Gebod om vrede

Geliefd is ook het psalmendrieluik dat Bernstein in 1965 schreef op verzoek van de kunstlievende decaan van Chichester Cathedral, Walter Hussey: de *Chichester Psalms*. Hussey – ook bekend van zijn opdrachten aan Benjamin Britten en Marc Chagall – hoopte dat er in het nieuwe stuk een 'vleugje *West Side Story*' te horen zou zijn. Dat gebeurde. In zijn *Derde symfonie*, 'Kaddish', die hij schreef als reactie op de moord op Kennedy in 1963, had Bernstein zich van zijn zwaarmoedige kant laten zien, maar in zijn nieuwe compositie voor koor en orkest toonde hij zich 'openhartig, zangerig, ritmisch en jeugdig'. In drie

aansprekende en meeslepende delen zet Bernstein steeds twee psalmen naast elkaar. Na een korte inleiding (met *Psalm 108*) volgt een ritmische, jazzy en swingende zetting van *Psalm 100* (in een 7/8ste maat). De lyrische *Psalm 23* wordt in deel twee onderbroken door de geagiteerde *Psalm 2*. Het laatste deel, met een dissonante inleiding, bevat een wiegelied (in 10/4de maat) en een – nog steeds actueel – 'gebed om vrede': 'Ziet, hoe goed en liefelijk is het, dat broeders ook samenwonen!'

Petroesjka

De Hebreeuwse psalmteksten klinken vanmorgen gezongen door het Groot Omroepkoor, dat wordt begeleid door het Radio Filharmonisch Orkest. Op de bok staat de chef-dirigent van het orkest, Karina Canellakis, die in de pers wordt geprezen vanwege haar 'opwindende diepgang', haar 'muzikale intuïtie' en haar 'gevoel voor kleur'. Zij leidt ook Igor Stravinsky's ballet *Petroesjka*. In 1910 had Stravinsky zich internationaal in de kijker gespeeld met zijn wervelende ballet *De vuurvogel*. Voordat de componist begon aan *Le sacre du printemps* besloot hij eerst muziek te maken bij *Petroesjka*, een soort Jan Klaasen-figuur, 'de eeuwige en ongelukkig held van alle jaarmarkten en van alle landen'. Ook Serge Diaghilev

vond het een goed idee: het 'lijden van de pop' werd onderwerp van een nieuw ballet dat hij in juni 1911 samen met choreograaf Michail Fokine en scenarioschrijver Alexandre Benois in Parijs voor het voetlicht bracht.

Commedia dell'arte

Plaats van handeling is een Russische jaarmarkt, waar de rondsloeterende bezoekers bij een van de kraampjes getuige zijn van het poppenspel van een tovenaars. Drie poppen spelen in zijn verhaal de hoofdrol: Petroesjka, Ballerina en de Moor, die alle drie gemodelleerd zijn naar de eeuwenoude commedia dell'arte-figuren Pierrot, Colombine en Harlechino. 'Met bitterheid denkt Petroesjka aan de wreedheid van de tovenaars, aan de slavernij, zijn verbanning uit de menselijke samenleving en zijn lelijk uiterlijk', lezen we in de partituur. 'Hij zoekt troost bij de Ballerina, maar als hij zijn liefde voor haar meent beantwoord te zien, neemt zij de vlucht voor zijn onhandige manieren.' De Moor, daarentegen, is dom en kwaadaardig en weet met zijn weelderig uiterlijk de Ballerina voor zich in te nemen. Nadat Petroesjka ruzie met hem maakt wordt hij in het laatste van de vier delen, ofwel tableaux vermoord. De tovenaars laat het onthutste publiek

zien dat het maar een pop is, maar als hij alleen achterblijft verschijnt Petroesjka boven diens tent als een dreigende en spottende schim.

Folklore

In zijn muzikale verklanking van deze 'burleske' weet Stravinsky op een geheel eigen wijze de Russische folklore in zijn idioom te verwerken en aan te kleden met bonte orkestrale kleuren. In het eerste tableau horen we tal van volksliedjes, straatorgelgeluiden en – in de ritmiek – de nabootsing van de marktliedjes die het publiek naar hun kraampjes roepen. Deze volksliedstijl, die ook in het laatste tableau te horen is, staat in contrast met de uitbeeldingen van Petroesjka's fantasiewereld in het tweede tableau: daar combineert Stravinsky tegelijkertijd verschillende toonsoorten met elkaar (polytonaliteit) in een gedurfde harmonische klankwereld. Het eindresultaat van dit bruisende, energieke en contrastrijke volksfeest werd mede door de inbreng van sterdanser Vaslav Nijinski een groot succes.

Dirk Luijmes